
CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

HAF 2019

**TGAU
LLENYDDIAETH GYMRAEG - UNED 2
HAEN UWCH
3010NB0-1**

RHAGARWEINIAD

Defnyddiwyd y cynllun marcio hwn gan CBAC ar gyfer arholiad 2019. Penderfynwyd arno'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y gynhadledd yn fuan ar ôl sefyll y papur fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgriptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y gynhadledd oedd sicrhau bod y cynllun marcio wedi'i ddehongli a'i gymhwysu yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth i ganolfannau ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynllun marcio hwn.

CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

LLENYDDIAETH GYMRAEG HAF 2019

Ac Yna Clywodd Sŵn y Môr

1.1 Gellir sôn am olygfeydd trist megis yr isod, ond rhaid cyfiawnhau pam eu dewis:

Golygfa 1	Golygfa 2
<p>Meredydd yn sôn am farwolaeth ei rieni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Einir yn cytuno i aros y noson gyda Meredydd – y ddau'n caru yn y gwely • Einir yn holi sut bu rhieni Meredydd farw – synnu ei fod yn gallu nofio yn y môr. Meredydd yn egluro'r cyfan wrthi • Darganfuwyd corff ei fam ond bu'n rhaid i Meredydd chwilio ei hun am gorff ei Dad am bythefnos • Einir yn gofyn iddo beidio ag esbonio mwy – mae'r disgrifiadau graffig o gyflwr corff ei Dad yn ormod i Einir – ac mae'n dianc i'r ystafell ymolchi • Mae'n dychwelyd at Meredydd – ac mae'r ddau yn gweld Richard Jones yng ngardd Gladys Drofa Ganol <p>Mae'n bwysig gan fod y digwyddiad hwn yn dyfnhau perthynas Meredydd ac Einir.</p>	<p>Marwolaeth Harri Evans</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae Harri'n wael yn yr ysbyty ym Mangor – wedi gofyn i'r ward drefnu i'r Arolygydd ddod i'w weld • Yr arolygydd yn cael sioc o glywed mai 39 oed oedd Harri Evans – edrych fel hen ddyn • Ei "nai" (Richard Jones) wedi ffonio i holi am ei gyflwr • Yr heddlu'n cadw golwg ar y mynd a'r dod yn y ward - heddlu cudd yn cael eu gosod yn yr Ysbyty - gweld dyn cloff yn ymweld â'r ward ac yn gofyn am Harri Evans • Mae Harri Evans yn marw ar ôl bod yn anymwybodol am ddyddiau <p>Marwolaeth Harri Evans yn ail agor yr ymchwiliad i'r lladrad yn siop Jenkins, Wrecsam – a'r heddlu ar drywydd Richard Jones unwaith eto.</p>

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dreiddgar • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

1.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Brawddeg fer – “Dieuog”
- Adferf – llefaru’n groyw (derbyn ansoddair hefyd)
- Cyffelybiaeth – “Fel ton annisgwyl”
- Brawddegau byr/ailadrodd – “Na, na, fedrwch chi ddim. Fedrwch chi ddim.”
- Ansoddair “Yr oedd golwg ddychrynlyd arno.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addaswydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addaswydd arddull / techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a'r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

1.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Problemau cysgu wedi gwaethygu gyda'r poenau yn ei chalon a phoeni am orfod cysgu yn y tŷ drws nesaf i'r "hen beth Wil Parry" na – a gyhuddwyd o'i threisio hi
- Ei syndod ei fod wedi ei ryddhau o Risley – beth sydd wedi digwydd i gymdeithas?
- Ei hofn pan welodd Meredydd yn cerdded i mewn i siop Harri Jôs – yn syth wedi ei ryddhau o'r llys
- Poeni beth sydd wedi digwydd i gymdeithas – bron â chael ei tharo i lawr gan gar ac ni chafodd unrhyw gydymdeimlad gan Gareth Hughes pan aeth i gwyno i swyddfa'r heddlu
- Synnu bod yr wyneb gan Meredydd i ddod â chariad newydd i gysgu'r nos yn Maes Ceris – oedd Einir yn gwybod y gwir amdano?

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

I Ble'r Aeth Haul y Bore?

2.1 Gellir sôn am olygfeydd trist megis yr isod, ond rhaid cyfiawnhau pam eu dewis:

Golygfa 1	Golygfa 2
<p>Lladd Chuquito a threisio Haul y Bore</p> <ul style="list-style-type: none"> Haul y Bore'n cuddio oddi wrth Dicks – rhedeg i ffwrdd gyda Chiquito yn ei breichiau Taflu HYB a Chiquitio i'r llawr – Dicks yn cipio Chiquito - gwasgu ei gleddyf i stumog y baban. Codi'r baban ar ei gleddyf Milwyr y Cotiau Glas yn cymeradwyo Dicks yn mynd â Haul y Bore a'i threisio <p>Golygfa bwysig gan mai dyma ddechrau'r dial yn y nofel – mae'r Indiaid yn benderfynol o ddial ar y Cotiau Glas am yr ymosodiad creulon ar eu gwersyll.</p>	<p>Cotiau Glas yn dial ar Chico</p> <ul style="list-style-type: none"> Dicks yn chwerthin wrth glywed am Usen Gwthio ei wn i geg Chico – gwenu'n greulon Clywed sŵn udo'r bleiddiaid a meddwl am syniad sut i ladd Chico Tanio dwy ergyd i bennau gliniau Chico Gorchymyn y Cotiau Glas i beidio claddu cyrff y ddau Arapahos – eu gadael wrth fôn coeden Llusgo Chico at Dicks - codi Chico wrth ei draed a'i adael yn hongian o goeden Rhwygo tafod Chico â'i gyllell – gadael i'r bleiddiaid aroglu ei waed a gwaed y cyrff ar y llawr <p>Yr Indiaid yn cael eu gorfodi i adael eu tiroedd.</p>

16-20	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dreiddgar defnyddio dyfyniadau'n effeithiol <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da defnyddio dyfyniadau <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol defnyddio ambell ddyfyniad <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

2.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Brawddeg fer - “Mewn dim amser roedd y lle yn ferw.”
- Defnydd o’r synhwyrâu – “Clywodd ddryll yn tanio a theimlodd boen yn saethu trwy’i goes chwith.”
- Brawddeg fer “Roedd Dicks yn dod ato’i hun.”
- Panig Dicks “Carson! Kit! Kit!”
- Cyfres o gwestiynau – “Ond beth oedd y sŵn yna? Sŵn fel taranau yn dod o bell? Sŵn carnau ceffylau?”
- Berf – “Fferodd Dicks”
- Trosiad “Ei wyneb yn llanast o boen.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

2.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Atgasedd Dicks a'r Cotiau Glas at lwyth yr Indiaid
- Ei threisiad a lladd Chiquito
- Creulondeb Dicks tuag at Chico – y bleiddiaid
- Cynllwynio i symud yr Indiaid – y blancedi/dosbarthu blancedi/difa perllanoedd/ llosgi cnydau
- Creulondeb y Cotiau Glas ar y daith – gorfodi'r henoed i gerdded
- Gwahanu oddi wrth Chico – ond roedd yn rhaid iddi er mwyn cadw ffyddlondeb y llwyth

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

DIM

3.1 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Gellir sôn am olygfeydd trist megis yr isod, ond rhaid cyfiawnhau pam eu dewis:

Golygfa 1	Golygfa 2
<p>Bwlio Gwyn yn yr ysgol.</p> <ul style="list-style-type: none"> Gwyn yn cael ei fwlio gan Watts – Dunning yn crafu blaen ei esgid yn erbyn coes Gwyn – gweiddi yn y gwasanaeth Y Prifathro newydd yn ei alw'n "ignorant Welsh insect." Codi dau fys ar Dai Lewis – cael ei guro am wneud hyn Gwyn yn gorfod gadael yr ysgol Owain yn sylwi ar y cleisiau ar gorff ei frawd wedi'r gwasanaeth yn yr ysgol <p>Mae'n bwysig gan fod Gwyn yn troi'n genedlaetholwr yn y coleg o ganlyniad i'r digwyddiad hwn ac yn cefnogi ymgyrch datganoli. Dangos y rhwyg amlwg rhwng y ddau frawd.</p>	<p>Gogledd Iwerddon</p> <ul style="list-style-type: none"> Yn yr ail gyrch mae Owain yn rhan o dîm SAS sy'n lladd uned o ddynion IRA oedd yn bwriadu ymosod ar yrrwr lori laeth Y lorri'n gyrru heibio a thynnu i mewn wrth stand laeth flociau concrit Cortina llwyd yn dod i lawr y ffordd – tri dyn yn y car Owain yn synhwyro nad oedd popeth yn iawn – paratoi ei wn. Owain a'r tîm yn tanio eu gynnu at y car – mygydau am y tri Bwledi ar hyd y car – y car yn y gwrych, ond Owain a'r milwyr yn dal i saethu Golwg ofnadwy ar y car – gwaed ym mhob man <p>Cylch llwyddiannus Cael blas ar ladd.</p>

16-20	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dreiddgar defnyddio dyfyniadau'n effeithiol <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da defnyddio dyfyniadau <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol defnyddio ambell ddyfyniad <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

3.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Ailadrodd “Tynnodd anadl ddofn, a’i gollwng. Ac yn y gollwng roedd rhywbeth yn debyg i ochenaid.”
- Brawddegau byrion “A dywedodd nhw’n uchel. Roedd eu sŵn yn dda.”
- Ansoddair “yn yr amlen wen a’i gosod yn ofalus.”
- Rhestru “tebyg i ddyddiadur. A ffotograffau, o ddogfennau cyfrinachol ac o bobl...”
- Brawddeg fer “A’u rhan yn y trais yno.”
- Ailadrodd “Darllenodd ac ailddarllenodd.”
- Cyfres o gwestiynau “A ddylai ei hanfon hi? Ar ôl cymaint o amser? A oedd o eisiau camu i’r byd hwnnw?”
- Brawddeg fer “Efo’i ddwrn.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

3.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Yr ymladd gyda Alistair Watts oedd wedi dechrau ei genedlaetholdeb – doedd e ddim yn hoffi'r holl Saeson oedd yn yr ysgol gydag e
- Cofio i Owain ddangos cefnogaeth iddo yn ei amddiffyn yn ystod yr ymladd gyda Watts
- Methu deall obsesiwn Owain am gael bod yn aelod o'r SAS – ac nad oedd yn deall daliadau cenedlaetholgar ei frawd
- Ei atgasedd at Dai Lewis – a'r modd y cafodd ei guro ganddo
- Ei arestio tra oedd yn y Coleg – archwilio Blaencwm – poeni am ymateb Richard ac Enid i hyn – a hwythau wedi cynnig cartref iddyn nhw ar ôl eu gadael yn amddifad
- Cofio gweld Enid yn crio
- Cefnogi Datganoli – Ymgyrch '79 – teimlo i'r bwlio barhau – y sêl defaid
- Methu deall nad oedd Owain yn angladd Enid Lloyd – roedd yn ddyletswydd arnyn nhw i fod yno – ond yn deall ei fod dramor yn rhywle
- Richard Lloyd yn hiraethu'n ofnadwy am Enid

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

Y Stafell Ddirgel

4.1 Gellir sôn am olygfeydd trist megis yr isod, ond rhaid cyfiawnhau pam eu dewis:

Golygfa 1	Golygfa 2
<p>Marwolaeth Meg</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roedd Meg wedi penderfynu casglu llond bocs o sofrenni aur, ar gyfer yr adeg y byddai rhywun yn sicr o ddod i nôl Rowland a'i garcharu. • Dryswyd y cyfan pan ddaliodd Huw Morris hi'n mynd â sofran felen o focs yn nresel y gegin a bygythiodd y byddai'n rhaid iddi roi ei hanner iddo ef am gadw'n dawel. • Meddyliodd Meg iddi lwyddo i'w ddarbwylllo mai casglu anrheg pen-blwydd i Rowland oedd ond pan oedd hi yn ei llofft wedyn, daeth Huw Morris yno a mynnu ei bod yn trefnu rhoi hanner yr arian iddo. Yn ei phoen a'i hofn daeth genedigaeth ei phlentyn yn gynt nag y disgwyliai. • Rowland ac Ellis Puw yn dychwelyd i glywed bod ail ferch Rowland wedi ei geni, ond bu farw Meg ar ei genedigaeth. <p>Dyma nawr ryddid i Rowland barhau â'i daith at y goleuni/Y Crynwyr.</p>	<p>Marwolaeth Dorcas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwelwn Dorcas yn cerdded tua'r dref ac yn synfyfrio am yr Hydref pan fyddai'n priodi Ellis Puw. Arhosodd i helpu plentyn a oedd wedi syrthio wrth chwarae. • Daeth Shadrach y cwnstabl ar ei thraws a'i rhwystro i fynd heibio. Llwyddodd i dynnu oddi wrtho ond wrth iddi redeg nerth ei thraed clywodd leisiau yn ei galw i'w rhoi yn y Gadair Goch. Gwnaeth y dorf hynny ac yr oedd Shadrach fel pe bai wedi drysu ac yn galw am drochiad arall iddi. • Roedd Dorcas yn fyw pan gariwyd hi o'r gadair ond bu farw yn nhrol Gwallter y töwr o'r Ganllwyd ar ei ffordd nôl i Frynmawr. <p>Rowland a Marged yn gohirio eu priodas ac mae Ellis yn priodi Sinai – Mam Dorcas ar ddiwedd y nofel er mwyn magu'r plant.</p>

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dreiddgar • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

4.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Ansoddeiriau a chymhariaeth – “mor ysgafn a chyflym ag aderyn.”
- Cyffelybiaeth “darn o asgwrn fel cangen pren a rwygwyd yn frysiog”
- Cyfres o gwestiynau byr “Trin y goes? Be ddiawl ti’n feddwl ydw i? Pothecari?”
- Cyffelybiaeth ac adferfau (derbyn ansoddeiriau) “siaradai Ellis yn isel a thyner fel mam wrth ei phlentyn.”
- Brawddeg fer “Goleuodd wyneb Ifan.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

4.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Yr antur fawr ym Mhensylvania – edrych ymlaen at fywyd newydd yno gyda Tomos
- Atgofion chwerw o fywyd yn Nolgellau – ei naïfrwydd yn gadael i Huw Morris gymryd mantais ohoni
- Ceisio amddiffyn Dorcas pan ddaeth Shadrach i'r Frynmawr
- Ei hiraeth am Dorcas – roedd hi wedi edrych ymlaen cymaint at briodi Ellis Puw
- Edmygedd o Meg – er na chafodd groeso ganddi ym Mrynawr – a gweld y gwahaniaeth rhwng Meg a Marged Owen
- Ei rhyddhad bod Ellis Puw am briodi Sinai, ei Mam – wedi dioddef cymaint, yn colli Ifan, ei thad a salwch Steffan
- Ei hofnau ym Mrynawr pan oedd y milwyr yn dod ac yn carcharu'r Crynwyr – gweld caredigrwydd Rowland Ellis ar sawl achlysur

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

Yn y Gwaed

5.1 Gellir sôn am olygfeydd trist megis yr isod, ond rhaid cyfiawnhau pam eu dewis:

Golygfa 1	Golygfa 2
<p>Marwolaeth Mareid</p> <ul style="list-style-type: none"> yn dilyn erthyliad cartref – Mareid yn sâl yn ei gwely ers dyddiau Robin yn gofyn i'w fam beth sy'n bod arni – ffliw Robin yn gorfod mynd â bwyd ato Fo yn y llofft stabal Mam yn gwrthod gadael i Robin weld ei chwaer Robin yn synnu wrth weld pa mor welw a gwael oedd Mareid – yn mynnu cael Doctor ati <p>Mareid yn gofyn i Robin losgi ei dyddiaduron – er mwyn cuddio holl gyfrinachau Arllechwedd.</p>	<p>Robin yn yr ysbyty</p> <ul style="list-style-type: none"> Treulio'r Nadolig yn yr ysbyty – diwrnodau diflas iawn i Robin Y ward wedi gorfod chwilio am byjamas iddo – gan nad oedd Robin yn cael ymwelwyr Teimlo'n fwy unig yno gan mai ond un nyrs oedd yn gallu siarad Cymraeg – ac nid oedd llawer o Saesneg ganddo Methu cysgu ac felly'n gofyn am rywbeth i'w gynorthwyo i gysgu – cael hunllef am gladdu'r babi o dan y garreg wen yn y berllan <p>Cymreictod Robin yn cael ei arddangos yn yr olygfa a'r hunllef am gladdu corff y babi yn adrodd mwy am hanes tywyll Arllechwedd.</p>

16-20	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dreiddgar defnyddio dyfyniadau'n effeithiol <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da defnyddio dyfyniadau <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol defnyddio ambell ddyfyniad <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

5.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Berf: “Rhythu’n unig a wnaeth Robin.”
- Brawddegau byrion “Dim cythral o beryg ddynas! Dwi’m yn mynd â fo.”
- Deialog staccato
“Chi!”
“Na! a titha’n gwbod fedra i ddim!”
“Ofn s’arnoch chi.”
- Ailadrodd: “Ofn. Sgin i ddim achos i fod ‘i ofn o.
- Synhwyrâu: “Clustfeiniodd am sŵn oddi mewn. Dim byd.”
- Adferf – “siglodd y drws yn wichlyd.” (derbyn ansoddair)
- Trosiad “Anifail o beth yn cwmanu mewn ofn.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a'r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

5.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Cymryd diddordeb yn Jeff yn syth – Mared yn amlwg yn hoff ohono – ac yn gyfle i gael perthynas
- Wedi cael digon o hunllefau Robin – awgrym yn y nofel ei bod yn chwerthin am ei ben
- Dim cwmni ganddi y tu allan i Arllechwedd – Mam wedi gwneud ei gorau i gadw pawb draw o'r ffermdy
- Ei phlentyn wedi ei gladdu ar dir y fferm yn y Berllan o dan y Garreg Wen – canlyniad ei pherthynas losgachol gyda Robin
- Mam heb adael iddi ddatblygu ei pherthynas â Harri Llwyn Crwn
- Gorfod ei fwydo Fo yn y llofft stabal – ei gofid yn anghofio cloi'r llofft
- Gweld ysbryd Dewyrth Ifan
- Gobeithio gweld Jeff eto – gyda'r darn newydd ar gyfer y tractor

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

O Ran

6.1 Gellir sôn am olygfeydd trist megis yr isod, ond rhaid cyfiawnhau pam eu dewis:

Golygfa 1	Golygfa 2
<p>Marwolaeth Anti June</p> <ul style="list-style-type: none"> Angharad ac Anti June ar y bws ar y ffordd adre o fod yn y ddinas yn prynu dillad ac offer ar gyfer dechrau yn yr ysgol uwchradd Anti June ac Angharad yn gorfod cael eu gwahanu ar y bws gan nad oedd sedd iddyn nhw gyda'i gilydd Sylwad y ddynes ar y bws "Spittin image." Anti June yn dawel ar y bws – Angharad yn meddwl mai'r gwres oedd yn gyfrifol bod Anti June mor dawel Anti June yn cael trafferth cerdded adref – pwyso ar y barryn a'r bagiau ar lawr. Anti June yn cael trafferth anadlu – Angharad methu dod o hyd i'w bag Ifan Gwyn yn rhedeg allan a rhoi Anti June yng nghar dieithryn i fynd â hi i'r ysbyty <p>Cyflwyno un o brif themâu'r nofel – euogrwydd – Angharad yn meddwl mai hi laddodd ei Mam, Myfanwy ac Anti June.</p>	<p>Cymryd eiddo Ifan Gwyn</p> <ul style="list-style-type: none"> Myng-gu ac Angharad gartre ar fore Sadwrn yn glanhau'r ffwrn Cnoc ddiamynedd ar y drws – dau ddyn yno yn holi am Ifan Gwyn neu fam Angharad – hithau'n dweud bod ei Mam wedi marw Y ddau ddyn ym cymryd allweddi'r car a chario'r piano - Angharad yn grac nad oedd Ifan yno i'w hatal Myng-gu'n gofyn iddyn nhw ailfeddwl a dychwelyd i'r gegin Angharad yn mynd i'r stydi i glirio'r poteli gwin rhag i Myng-gu eu gweld <p>Dyma wybod mwy am gymeriad cyfrinachol Ifan Gwyn a'r twyll sydd yn y nofel.</p>

16-20	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dreiddgar defnyddio dyfyniadau'n effeithiol <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da defnyddio dyfyniadau <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol defnyddio ambell ddyfyniad <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

6.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Ailadrodd “Tybed?”
- Brawddeg fer/berf “Rhedais lawr drwy’r star.”
- Berf/adferf (gellir derbyn ansoddair) “Teflais ... tudalennau’n frysiog.”
- Brawddeg fer “Teimlais yn rhyfedd.”
- Cyferbyniadau: “llawenydd a siom... balchder a chenfigen.”
- Ailadrodd: “Mair. Mair. Roedd Mair wedi ennill.” / “Oeddwn. Oeddwn.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addaswydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addaswydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

6.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Huw Huws yn cadw sedd i Angharad bob bore ar y bws
- Yr ysgol ynghau – dim gwres
- Angharad yn gwahodd Huw i'w chartref i ffonio ei rieni
- Wedi gwirioni ei fod yn cario ei sachell ac yna'n gafael yn ei llaw
- Gweld ei thad yn y stydi a thri llythyr yn ei law ac yn gweld potel win wag hefyd
- Ceisio cuddio ei thad oddi wrth Huw Huws
- Cywilydd a siom bod ei thad wedi ymddangos yn feddw o flaen Huw – Prif Dalent Eilaidd y Genedl.

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>